

ENSENYAMENT-APRENTATGE DE L'ANGLÈS EN L'EEES

Mònica Soler Lorente¹, Sònia Oliver del Olmo²

¹Departament de Projectes d'Enginyeria, Universitat Politècnica de Catalunya

²Departament de Filologia anglesa i de Germanística, Universitat Autònoma de Barcelona

msoler@fnb.upc.edu, sonia.oliver@uab.cat

RESUM

En els darrers anys, amb el desenvolupament de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), les universitats catalanes han bastit polítiques lingüístiques adreçades a la promoció del multilingüisme en les institucions d'educació superior i hi han desplegat un conjunt de mesures (plans de llengües) per tal d'integrar-se en aquest context i d'afavorir, molt especialment, la pràctica i l'assoliment de competències comunicatives en llengua estrangera. Ademés de configurar plans d'estudis on les competències generals i transversals s'equiparin tant a nivell interuniversitari com internacional.

Si bé hi ha un gruix de recerca considerable sobre el que implica ensenyar disciplines en una segona o tercera llengua en contextos d'ensenyament obligatori, són encara pocs els estudis que aborden la temàtica a l'educació superior, i tampoc no existeixen bancs de propostes pràctiques en aquest terreny.

Tanmateix, impartir docència en una llengua estrangera (o en una llengua franca com l'anglès) planteja reptes per al professorat, en el sentit de que ha d'ajudar l'estudiantat a desenvolupar expertesa en les maneres de fer i de dir de cada disciplina i, alhora, en una llengua que no és la (o les) que emprava habitualment. D'altra banda, sembla pertinent de preguntar-se quines conseqüències té l'ús d'una llengua franca en el món universitari per a la modernització de les llengües europees i, especialment, per subjectes que s'expressen en una L2 o L3 i en un context tan acotat i especialitzat com és el discurs científic-tècnic i/o l'acadèmic i professional.

El present treball està vinculat a la recerca duta a terme per el Grup d'investigació LINGUATECH, dirigit per la Dra. Montserrat Alsina del Departament de Matemàtica Aplicada II de la Universitat Politècnica de Catalunya.

PARAULES CLAU: ensenyament-aprenentatge L2, discurs d'especialitat, EEES.

1. EL CONTEXT DE L'EXPERIÈNCIA: DIFFICULTATS EN L'APRENTATGE D'UNA L2

La llengua materna sempre ha estat considerada "dolenta" en l'aprenentatge d'una segona llengua. Krashen, la considera l'obstacle principal. Per aquest motiu, en els últims anys, s'han portat a terme un gran nombre d'estudis sobre l'impacte que la primera llengua (L1) té en l'adquisició d'una segona llengua (L2) i, sembla que la influència no és tan agressiva: els errors proporcionen proves positives quant a la naturalesa del procés d'aprenentatge de la L2 (en el nostre cas l'anglès). En aquest sentit, s'anomena *interllengua* l'estudi de la llengua dels estudiants; altra terminologia en ús per designar l'idioma dels educands comprèn mots com ara: *interlingua*, en altres paraules, el sistema aproximat de transició/competència.

Els termes de la *interllengua* i la *interlingua* suggereixen que el llenguatge dels alumnes mostra les característiques sistemàtiques, tant de la llengua de destinació (L2) com d'altres idiomes i així es pot saber més sobre la seva llengua materna o L1 d'ara en endavant.

Una *interllengua* és un nou sistema lingüístic que ha estat desenvolupat per un estudiant d'una segona llengua que no s'ha convertit en un domini total, però, s'aproxima a la llengua de destinació (L2) ja que existeix la preservació d'algunes de les característiques de la seva llengua materna (L1) en parlar o escriure l'idioma de destinació. Una *interllengua* és de caire idiosincràtica, basada en les experiències dels alumnes amb L2 i es pot fossilitzar en qualsevol de les seves etapes de desenvolupament. En altres paraules, l'alumne crea una *interllengua* -l'ús de diferents estratègies d'aprenentatge- com per exemple: la transferència de llenguatge, la sobregeneralització i la simplificació (*child...childs*).

La *Interllengua*, per tant, es basa en la teoria que hi ha una "*estructura psicològica latent en el cervell*", que s'activa quan s'intenta aprendre un segon idioma. Larry Selinker proposa la teoria de la interllengua l'any 1972, assenyalant que en una situació concreta els enunciats produïts per l'alumne són diferents dels que originen els parlants nadius i es produeixen si han tractat de transmetre el mateix significat. Aquesta comparació posa de manifest un sistema lingüístic diferent i es pot observar en l'estudi de les expressions dels estudiants que tracten de produir una nova norma en la llengua d'arribada.

Per tant, cal estudiar els processos psicològics implicats per comparar la interllengua de l'alumne en dos aspectes:

- a) Expressions en la llengua d'origen per transmetre el mateix missatge que l'alumne.
- b) Expressions en la llengua d'arribada per a transmetre el mateix missatge que la persona nativa.

2. EXEMPLES PRÀCTICS: COMPARATIVA L1 (CASTELLÀ) VERSUS L2 (ANGLÈS)

En aquesta secció hem recollit les instàncies d'errors més recurrents que hem observat en els nostres alumnes universitaris de nivell intermedi d'anglès.

2.1. A nivell fonològic

2.1.1 *les vocals*

En castellà no hi ha distinció entre vocals llargues i curtes. La vocal schwa no té equivalent en espanyol.

2.1.2 *les consonants*

Per tal d'aconseguir que l'estudiant sigui conscient de les diferències interlingüístiques, és necessari el coneixement i la formació del punt d'articulació.

Els estudiants castellanoparlants afegeixen un so vocal inicial "i" i, en el cas dels hispanoparlants, també tenen dificultats per pronunciar sons finals, com ara / m, p, k, b, d, g, j, l, t, v, z, dz /, i dels grups de consonants utilitzades en anglès.

2.1.3 *La síl·laba tònica*

Aquesta característica pot ser un altre motiu dels problemes en la comunicació. A la majoria de les paraules, en castellà, es posa l'èmfasi a l'última síl·laba o sobre la síl·laba anterior a l'última. No obstant això, les paraules angleses són en general esdrúixoles, és a dir, la tònica és la primera síl·laba o la segona.

2.2. A nivell gramatical

2.2.1 *L'omissió de l'article*

En castellà, els articles s'ometen davant de noms propis, mentre que en anglès s'ometen en molts altres casos (plurals, generalitzacions, etc.)

2.2.2 *Els adjectius*

En castellà, l'adjectiu normalment segueix el substantiu i han de concordar en gènere i nombre. En canvi, en anglès els adjectius es col·loquen davant del substantiu i no tenen ni gènere ni nombre. Per tant, trobem errors com: **a car blue* (alteració de l'ordre de les paraules) o **difficults situations* (plural inexistent en anglès).

2.2.3 *L'omissió*

En espanyol, no sempre cal fer servir el pronom, mentre que en anglès és totalment necessari. No podem dir: **is necessary* com a equivalent de *es necesario*, s'ha de dir *It is necessary*, obligatòriament.

2.2.4 *Els Adverbis*

En adverbis, els patrons espanyols, generalment, segueixen el verb en comptes de l'objecte directe però això és a la inversa, en anglès. Per exemple: *I wrote the book carefully* vs *Vaig escriure el llibre amb molta cura*.

2.2.5 Els Verbs

El castellà no requereix verbs auxiliars per fer la forma negativa o la interrogativa, mentre que l'anglès sempre la necessita. Per exemple: *no fumo* vs *I don't smoke*. D'altra banda, els negatius dobles són sempre en castellà, mentre que no s'accepten en anglès perquè tindrien l'efecte contrari: l'afirmació. No podem dir: *I don't know nothing* com a equivalent a *No se nada* perquè estariem dient *Lo sé todo* (I know everything!).

2.2.6 Els pronoms personals

Els pronoms personals s'utilitzen en anglès en els casos en què el castellà utilitza l'article definit. Un exemple són les parts del cos: *my hand* (la mano)

2.3. A nivell ortogràfic i semàntic

Els falsos amics o *false friends* en anglès mostren també la interferència dels dos idiomes. Són paraules que tenen la mateixa o gairebé la mateixa ortografia en els dos idiomes però que semànticament són completament diferents com en els exemples que segueixen:

Library traduït com **libreria* en comptes de *biblioteca*

Sensible ... traduït com **sensible* en comptes de *sensat*

Actually... traduït com **actualment* en comptes de *de fet*

3. RECURSOS ÚTILS PER MILLORAR LA COMPETÈNCIA EN LA L2

En aquesta secció oferim tot un seguit de recursos que poden ser útils tant per a la formació de professors com per a la formació d'alumnes i professionals que tenen l'anglès com a llengua d'estudi per finalitats genèriques o específiques. Referent a això, la utilitat d'aquesta compilació de recursos és àmplia i pot incloure entre els seus destinataris a estudiosos de l'anglès des d'una perspectiva orientada cap a finalitats específiques -l'anglès de la ciència i la tècnica, l'anglès dels mitjans de comunicació (tradicionals o audiovisuals), l'anglès i les seves varietats, l'anglès com a llengua instrumental en el món del turisme, la pedagogia, etc-.

El que a continuació facilitem és una compilació de manuals universitaris actuals que es poden utilitzar a l'aula. Finalment, oferim una selecció de gramàtiques de la llengua anglesa que serveixen de suport als manuals esmentats. A més a més, en les següents línies, esmentem un seguit d'obres de suport i consulta per a l'aprenentatge i l'adquisició de la llengua anglesa i, recollim els repertoris bibliogràfics més representatius -tant per l'ús a l'aula d'ensenyament-aprenentatge com per l'autoaprenentatge guiat:

a) Repertoris

- Repertori de diccionaris bilingües anglès-espanyol/espanyol-anglès

-Repertori de diccionaris monolingües en llengua anglesa.
- Repertori d' estudis i manuals que incideixen sobre l'estudi dels llenguatges i discursos d'especialitat en Anglès.

Diccionari Richmond anglès–castellà castellà–anglès.

<http://www.red.santillana.es/cgi-bin/richmond/>

SpanishDict.com. Dictionary of Spanish. Anglès–castellà castellà–anglès.

<http://www.spanishdict.com/>

AllWords.

<http://www.allwords.com/>

Diccionarios.com.

<http://www.diccionarios.com/>

LangTolang.

<http://www.langtolang.com/>

Logos.

<http://www.logos.net/>

WordReference

<http://www.wordreference.com/>

Wiktionary.

http://en.wiktionary.org/wiki/Main_Page

Freedict.com

<http://www.freedict.com/>

Diccionari de la llengua anglesa. Hyperdictionary.

<http://www.hyperdictionary.com/>

Diccionari de la llengua anglesa. Webster dictionary

<http://www.webster-dictionary.org/>

Merriam-Webster Online.

<http://www.m-w.com/cgi-bin/dictionary>

b) Recursos en línia (glossaris i bases de dades terminològiques) sobre temes especialitzats.

WordNet. Base de dades diccionari de la llengua anglesa.

<http://www.cogsci.princeton.edu/~wn/>

OneLook.

http://www.onelook.com/?w=home&lang=type_a&ls=c

Lexicool.

<http://www.lexicool.com/>

Foreingword

<http://www.foreignword.com/es/default.htm>

Traduim.

<http://www.traduim.com/>

English for Specific Purposes

<http://www.linguee.mx/ingles-espanol/traduccion/>

Glossary of Engineering terms and Acronyms

<http://www.contractorsunlimited.co.uk/glossary.shtml>

4. APLICACIONES PEDAGÓGICAS

La utilitat d'aquest article bibliogràfic i, de l' ampli recull de mostres d'errors comesos per alumnes que estudien l'anglès com a llengua estrangera, ve donada per les necessitats que es presenten a la Universitat a l'hora de formar especialistes que tinguin un ampli coneixement en llengua anglesa. Així, la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat Autònoma de Barcelona són objecte d'estudi a diferents nivells i la utilitat d'aquest article es concreta en els següents aspectes:

- L'ensenyament-aprenentatge de l' anglès com a llengua estrangera. Es tracta de l'ensenyament i aprenentatge de l'anglès en els diferents graus.
- L'ensenyament-aprenentatge de l'anglès per a finalitats específiques. Es tracta de l'ensenyament-aprenentatge de l'anglès com a llengua instrumental dins de diferents àmbits especialitzats. En el cas de la Universitat Politècnica de Catalunya, l'anglès és objecte d'estudi en disciplines molt diverses: les diferents Enginyeries i l'Arquitectura. En aquest repertori bibliogràfic trobem materials d'utilitat per als alumnes d'altres àmbits del saber que aprenen anglès amb finalitats específiques, acadèmiques i professionals i orientat cap a un camp determinat del saber.

BIBLIOGRAFIA

Alcón Soler, Eva and Josep Guzmán Pitarch. "The Effect of Instruction on Learners' Pragmatic Awareness: A Focus on Refusals." In *Cognitive Processes, Instructed Second Language Acquisition and Foreign Language Teaching*

Materials. Ed. Raquel Criado Sánchez and Aquilino Sánchez Pérez. Monograph issue of *International Journal of English Studies* 10.1 (2010): 65-80.*

Ali, Sadia. "3 - Teaching English as an International Language (EIL) in the Gulf Corporation Council (GCC) Countries: The Brown Man's Burden." In *English as an International Language. Perspectives and Pedagogical Issues*. Ed. Farzad Sharifian. Clevedon: Multilingual Matters, 2009.

Álvarez, Esther. "The Role of the Interviewer in Oral Narratives of EFL Students of Different Ages and Proficiency Level." In *Fifty Years of English Studies in Spain [...] Actas del XXVI Congreso de AEDEAN*, ed. Ignacio Palacios et al. Santiago de Compostela: U de Santiago de Compostela, 2003. 341-48.*

ECKMAN, F.- ELREYES, A.- IVERSON, P. (2003) "Some principles of second language phonology", *Second Language Research* 19, 3: 169-208.
<http://dx.doi.org/10.1191/0267658303sr220oa>

ESCUADERO, P. (2002) "Learning the sounds of a new language: Adults can do it too!". Lay language article. *144th Meeting of the Acoustical Society of America - First Pan-American / Iberian Meeting on Acoustics*. 2-6 December 2002, Cancún, México.
<http://www.acoustics.org/press/144th/Escudero.htm>

FLEGE, J.E. (1995) "Second-language speech learning: Theory, findings and problems", in STRANGE, W. (Ed.) *Speech Perception and Linguistic Experience: Theoretical and Methodological Issues in Cross-Language Speech Research*. Timonium, MD: York Press Inc. pp . 233-272.

JAMES, A.R. - LEATHER, J. (Eds.) (1997) *Second Language Speech. Structure and Process*. Berlin: Mouton de Gruyter (Studies on Language Acquisition, 13).

LEATHER, J. (1999) "Second Language Speech Research: An Introduction", *Language Learning* 49, S1: 1-56.
<http://dx.doi.org/10.1111/0023-8333.49.s1.1>

LEATHER, J.- JAMES, A. (1991) "The acquisition of second language speech", *Studies in Second Language Acquisition* 13, 3: 305-341.

MAJOR, R.C. (1987) "Foreign Accent: Recent Research and Theory", *IRAL, International Review of Applied Linguistics* 25,3: 185-202.

MAJOR, R.C. (1998) "Interlanguage phonetics and phonology. An introduction", *Studies in Second Language Acquisition* 20, 2: 131-137.
<http://dx.doi.org/10.1017/S0272263198002010>

POLKA, L. (1991) "Cross-language speech perception in adults: Phonemic, phonetic and acoustic contributions", *Journal of the Acoustical Society of America* 89, 6: 2961-2977.

<http://dx.doi.org/10.1121/1.400734>

STRANGE, W. (1995) "Phonetics of second language acquisition: past, present and future", in ELENIUS, K.- BRANDERUD, P. (Eds) *Proceedings of the XIIIth International Congress of Phonetic Sciences*. Stockholm, Sweden, 13-19 August, 1995. Stockholm: KTH / Stoc kholm University. Vol. 4. pp. 84-91.